

QARABAĞ İQTİSADI RAYONUNDA AĞILLI KƏND TƏSƏRRÜFATININ VƏ MÜASİR TEKNOLOGİYALARIN İNKİŞAF PERSPEKTİVLƏRİ

Navai Xaqani oğlu Hüseynov
Azərbaycan Texnologiya Universiteti

Açar sözlər: ağıllı kənd, ağıllı kənd təsərrüfatı, rəqəmsal texnologiyalar, süni intellekt, intellektual suvarma, Qarabağ iqtisadi rayonu

Rəqəmsal texnologiyaların sürətli inkişafı və işğaldan azad edilmiş ərazilərdə bərpa proseslərinin aparılması kənd təsərrüfatında müasir və innovativ yanaşmaların tətbiqini zəruri edir. Qarabağ iqtisadi rayonunda “ağıllı kənd” modelinin tətbiqi istehsalın səmərəliliyinin artırılması, resurslardan düzgün istifadə, müasir idarəetmə və sosial-iqtisadi inkişaf baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır. Ağıllı kənd təsərrüfatı çərçivəsində rəqəmsal məlumatların toplanması və təhlili, ağıllı tarlalar və təsərrüfatlar, intellektual suvarma sistemləri, müasir logistika və idarəetmə texnologiyalarından istifadə mümkündür. Bu texnologiyaların tətbiqi regionun kənd təsərrüfatı potensialının reallaşdırılmasına, məhsuldarlığın yüksəldilməsinə və dayanıqlı istehsalın formalaşdırılmasına şərait yarada bilər.

Qarabağ iqtisadi rayonunda bərpa və yenidənqurma prosesləri müasir texnologiyalara əsaslanan inkişaf modelinin formalaşdırılması üçün geniş imkanlar yaradır. Dissertasiyada qeyd edildiyi kimi, azad edilmiş ərazilərdə yeni “ağıllı kənd” təşəbbüsü çərçivəsində infrastrukturun yenidən qurulması və qabaqcıl texnologiyaların tətbiqi nəzərdə tutulur. “Ağıllı kənd” modelinin əsas istiqamətləri arasında mənzil, istehsal, sosial xidmətlər, ağıllı kənd təsərrüfatı və alternativ enerji xüsusi yer tutur.

Ağıllı kənd təsərrüfatında texnologiyalardan istifadə kənd təsərrüfatı fəaliyyətinin daha dəqiq idarə olunmasına imkan verir. Ağıllı tarlalar və təsərrüfatlar, otlaqların idarə edilməsi, intellektual suvarma sistemləri və elektron kənd təsərrüfatı informasiya sistemləri istehsal proseslərinin monitorinqini və idarə edilməsini asanlaşdırır. Belə yanaşma su, enerji, torpaq və digər resurslardan daha səmərəli istifadə olunmasına şərait yaradır.

Müasir texnologiyaların inkişafında süni intellekt, böyük verilənlər, bulud hesablama xidmətləri və maşın öyrənməsi mühüm rol oynayır. Bu texnologiyalar məlumatların təhlili, modelləşdirmə və proqnozlaşdırma imkanlarını genişləndirir. Kənd təsərrüfatında onların tətbiqi məhsuldarlığın artırılması, istehsal proseslərinin optimallaşdırılması və təchizat zəncirinin daha səmərəli idarə edilməsi üçün istifadə oluna bilər.

Ağıllı kənd modelinin yalnız kənd təsərrüfatı texnologiyaları ilə məhdudlaşmaması vacibdir. Müasir infrastrukturun yaradılması yüksək sürətli internet, elektron təhsil və səhiyyə xidmətləri, alternativ enerji mənbələri, intellektual nəqliyyat və logistika, ağıllı suvarma və tullantıların idarə edilməsini də əhatə edir. Ağıllı idarəetmə sistemlərinin yaradılması elektron xidmətlərə çıxışı və məlumatlara əsaslanan qərar qəbulunu asanlaşdırır.

Qarabağ iqtisadi rayonunda bu texnologiyaların aqroparklarla əlaqələndirilməsi xüsusi perspektivə malikdir. Dost Aqropark nümunəsində kənd təsərrüfatı istehsalı, heyvandarlıq, emal, toxumçuluq, məhsulların saxlanması və qablaşdırılması kimi istiqamətlərin bir kompleksdə inkişaf etdirilməsi nəzərdə tutulur. Müasir rəqəmsal texnologiyaların belə istehsal komplekslərinə inteqrasiyası məhsuldarlığın və idarəetmə səmərəliliyinin artırılmasına kömək edə bilər.

Multidisciplinary research and Innovation (SICMRI 2026)

Nəticə etibarilə, Qarabağ iqtisadi rayonunda ağıllı kənd təsərrüfatının və müasir texnologiyaların inkişafı regionun sosial-iqtisadi bərpasının mühüm istiqamətlərindən biridir. Rəqəmsallaşma, süni intellekt, ağıllı tarlalar, intellektual suvarma, alternativ enerji və elektron idarəetmə sistemlərinin tətbiqi kənd təsərrüfatının dayanıqlılığını və rəqabətqabiliyyətini artırmaq üçün əhəmiyyətli imkanlar yaradır. Bu yanaşmanın aqroparklar və müasir infrastrukturla birlikdə inkişaf etdirilməsi Qarabağ iqtisadi rayonunun uzunmüddətli iqtisadi potensialının reallaşdırılmasına xidmət edə bilər.

ƏDƏBİYYAT

1. Növai dissertasiya. Qarabağ iqtisadi rayonunda aqroparkların və ağıllı kənd modelinin inkişafına dair materiallar.
2. Azərbaycan Respublikasında ağıllı kənd və rəqəmsal inkişaf istiqamətləri üzrə materiallar.
3. Elektron imza və onun tətbiqi sahələri. Azərbaycan Texnologiya Universiteti, tələbə tezisi.

ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ УМНОГО СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА И СОВРЕМЕННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В КАРАБАХСКОМ ЭКОНОМИЧЕСКОМ РАЙОНЕ

Статья посвящена перспективам применения цифровых и современных технологий в сельском хозяйстве Карабахского экономического района. Рассматриваются концепция «умного села», умное сельское хозяйство, интеллектуальные системы орошения, цифровое управление, искусственный интеллект и современные логистические решения. Применение данных технологий может повысить эффективность производства, рациональное использование ресурсов и устойчивость сельского хозяйства. Особое значение имеет интеграция современных технологий с агропарками и инфраструктурой восстанавливаемых территорий.

Ключевые слова: умное село, умное сельское хозяйство, цифровые технологии, искусственный интеллект, интеллектуальное орошение, Карабахский экономический район.

PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF SMART AGRICULTURE AND MODERN TECHNOLOGIES IN THE KARABAKH ECONOMIC REGION

The article examines the prospects of using digital and modern technologies in agriculture in the Karabakh Economic Region. It focuses on the smart village concept, smart agriculture, intelligent irrigation systems, digital management, artificial intelligence, and modern logistics solutions. The use of these technologies can improve production efficiency, resource management, and the sustainability of agriculture. The integration of modern technologies with agroparks and the infrastructure of the restored territories is especially important for the long-term socio-economic development of the region.

Key words: smart village, smart agriculture, digital technologies, artificial intelligence, intelligent irrigation, Karabakh Economic Region.